

**НАЦИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ
NATIONAL MUSEUM OF HISTORY**

**ИЗВЕСТИЯ НА
НАЦИОНАЛНИЯ
ИСТОРИЧЕСКИ
МУЗЕЙ
ТОМ XXX**

**PROCEEDINGS
OF THE NATIONAL
MUSEUM OF HISTORY
VOLUME XXX**

СОФИЯ
2018

СЪДЪРЖАНИЕ

АРХЕОЛОГИЯ

Мартин Христов

ЕДИН ИНТЕРЕСЕН КАМЕНЕН СЪД ОТ РАННАТА БРОНЗОВА ЕПОХА
ОТ СБИРКАТА В СЕЛО СВЕЖЕН, ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ 11

Милена Крумова

ТЕКСТИЛНИ НАХОДКИ ОТ ГРОБОВЕ ОТ ТЕРИТОРИЯТА БЪЛГАРИЯ
(V–III ВЕК ПР. Н. Е.) 17

Иван Христов

АНТИЧНО СЕЛИЩЕ И КРЕПОСТ НА ПОЛУОСТРОВ АТИЯ В БУРГАСКИЯ ЗАЛИВ 31

Иван Христов, Милен Николов

БЕЛЕЖКИ ВЪРХУ ИСТОРИЯТА И АРХЕОЛОГИЯТА НА КРЕПОСТТА
ПРИ НОС ЕМИНЕ ДО С. ЕМОНА, ОБЩИНА НЕСЕБЪР 49

Виолина Кирякова

НОВИ АМУЛЕТИ-ЛУНУЛИ ОТ ФОНДА НА НИМ 72

Емилия Ценова

АНТИЧНА ЗЛАТНА ОГЪРЛИЦА ОТ ФОНДА НА НИМ 78

Румен Иванов

СТРОИТЕЛНА КЕРАМИКА ОТ VARIANA 86

Надежда Ботева, Константин Тотев

РЕЛИКВАРЪТ ОТ С. АГАТОВО, СЕВЛИЕВСКО – ОПИТ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЯ 98

Никифор Тодоров

ПРОУЧВАНИЯ НА ЗАПАДНАТА КРЕПОСТНА СТЕНА В СЕКТОР „СЕВЕР“ НА
ХЪЛМА ТРАПЕЗИЦА 117

Надежда Ботева, Константин Тотев

ОЛОВЕН ЗНАК – ЕВЛОГИЯ ОТ БАЗИЛИКАТА „СВ. ПЕТЪР“ В РИМ, ОТКРИТ В
КРЕПОСТТА ХОТАЛИЧ ДО ГР. СЕВЛИЕВО 127

Цоня Дражева, Милен Николов

СРЕДНОВЕКОВНАТА КРЕПОСТ РУСОКАСТРО: ПРОУЧВАНИЯ, РЕЗУЛТАТИ,
ПЕРСПЕКТИВИ 136

Николай Марков

ОТНОВО ЗА СРЕБЪРНАТА ЧАША ОТ КРАЯ НА XIV– ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА
XV ВЕК ОТ СБИРКИТЕ НА НИМ 148

НУМИЗМАТИКА, СФРАГИСТИКА, ЕПИГРАФИКА И МЕТРОЛОГИЯ

Владимир Пенчев

КОЛЕКТИВНА НАХОДКА СЪС СРЕБЪРНИ МОНЕТИ (ХЕМИХЕКТЕТА) НА
ТРАКИЙСКИЯ ДИНАСТ САРАТОК, ОТ РАЙОНА НА СЕЛО ДОЛНОСЛАВ,
АСЕНОВГРАДСКО 156

Владимир Пенчев
МЕДНА МОНЕТА ОТ ЮСТИНИАН I ОТСЕЧЕНА В РАВЕНА, НАМЕРЕНА
ПРИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ РАЗКОПКИ В ПОМОРИЕ 160

Румен Иванов, Росен Иванов
ВИЗАНТИЙСКИ МОЛИДОВУЛИ XI–XII ВЕК, ОТКРИТИ ПРИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ
РАЗКОПКИ В ПЛОВДИВ 162

Николай Марков
ГРАФИТ НА КИРИЛИЦА ВЪРХУ ПЕРПЕРА ОТ XIII ВЕК 166

Владимир Пенчев
ТАЛЕРОВИ МОНЕТИ НА ХАБСБУРГСКИТЕ ИМПЕРАТОРИ И ТЕХНИ
ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ (ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА XVIII – ПЪРВАТА ПОЛОВИНА
НА XIX ВЕК) ОТ ФОНДА НА НИМ, СОФИЯ 174

Иван Христов
МЕТРОЛОГИЧНИ ПАМЕТНИЦИ ОТ ПРИСТАНИЩНАТА ЗОНА НА
РАННОВИЗАНТИЙСКАТА КРЕПОСТ ХРИСОСОТИРА ПРИ ГР. ЧЕРНОМОРЕЦ 229

Светлана Ганчева
МИЛИАРНА КОЛОНА НА ИМПЕРАТОР ТРАЯН ДЕЦИЙ (249–251 Г.) ОТ
ДУРОСТОРИУМ 242

ИЗКУСТВОЗНАНИЕ

Лора Ненковска, Цвета Евлогиева-Кацарова
НОВИ ИКОНИ В СБИРКА „ХРИСТИЯНСКО ИЗКУСТВО“ НА НИМ 248

ИСТОРИЯ

Николай Марков
БЪЛГАРО-УНГАРСКИ „СИТНЕЖИ“ 255

Цвета Райчевска
БЕЛЕЖКИ ЗА СРЕДНОВЕКОВНАТА БЪЛГАРСКА КРЕПОСТ ХОЛЪВНИК 281

Николай Марков
ЗАПОЗНАВАНЕТО НА БАЛКАНСКИТЕ НАРОДИ СЪС ЗАХАРТА. КРАТКИ
ИСТОРИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ 292

БЕЛЕЖКИ

Михаил Симов
РУСКИ ОФИЦЕРИ С РАЗУЗНАВАТЕЛНИ МИСИИ НА БАЛКАНИТЕ В ГОДИНИТЕ
ПРЕДИ РУСКО-ТУРСКАТА ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА 305

Валентина Задгорска
110 ГОДИНИ ОТ ПРОВЪЗГЛАСЯВАНЕТО НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА БЪЛГАРИЯ 316

Николай Кочанков
ХЪРВАТСКО-ГЕРМАНСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ И БЪЛГАРСКАТА ДИПЛОМАЦИЯ
(1941–1944 Г.) 323

ОТЗИВИ

Деян Рабовянов

"ВЕНЕЛИН БАРАКОВ. ГРАДЪТ ВЪВ ВТОРОТО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО. РАЖДАНЕ, ТИПОЛОГИЯ И СТРУКТУРА." ИЗДАТЕЛСТВО "АБАГАР", ВЕЛИКО ТЪРНОВО, 2015. 424 С., 129 ОБРАЗА И 4 КАРТИ. 333

Витка Тошкова

НИКОЛАЙ КОЧАНКОВ. „БЪЛГАРИЯ И СЛОВАКИЯ (1938–1944): ПОЛИТИКА И ДИПЛОМАЦИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ ЮГОИЗТОК. ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ИЗДАТЕЛСТВО „ФАБЕР”, 2017, 668 С. 358

Нина Вутова

НОВИ ИЗДАНИЯ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ ОТ ОТДЕЛ „ИЗКУСТВОЗНАНИЕ, ЕТНОГРАФИЯ И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ ПРИ НИМ, ПРЕДСТАВЯЩИ МУЗЕЙНИ КОЛЕКЦИИ 362

Ели Гуцева, Ралица Кацова

ДВЕ ВРЕМЕННИ ЕТНОГРАФСКИ ИЗЛОЖБИ В ЗАЛИТЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ 369

Димитър Василев, Ралица Кацова

НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ В СБИРКА „СЕЛСКИ БИТ“ И ПОСЛЕДВАЛАТА ИЗЛОЖБА НА ГРАВИРАНИ МЕДНИ СЪДОВЕ 376

CONTENTS

ARCHAEOLOGY

Martin Hristov

INTERESTING EARLY BRONZE AGE STONE VESSEL FROM THE COLLECTION
OF THE VILLAGE OF SVEZHEN, PLOVDIV PROVINCE 11

Milena Krumova

TEXTILE FINDS FROM GRAVES ON THE TERRITORY OF BULGARIA
(5TH – 3RD CENTURY BC) 17

Ivan Hristov

AN ANCIENT SETTLEMENT AND FORTRESS ON THE ATIA PENINSULA IN
THE BAY OF BURGAS 31

Ivan Hristov, Milen Nikolov

NOTES ON THE HISTORY AND ARCHAEOLOGY OF THE FORTRESS ON CAPE EMINE
NEAR THE VILLAGE OF EMONA, MUNICIPALITY OF NESEBAR 49

Violina Kiryakova

NEW AMULETS-LUNULAE FROM THE COLLECTION OF THE NATIONAL MUSEUM
OF HISTORY 72

Emilia Tsenova

ANTIQUE GOLD NECKLACE FROM THE COLLECTION OF NMH 78

Rumen Ivanov

BUILDING CERAMICS FROM VARIANA 86

Nadezhda Boteva, Konstantin Totev

THE RELIQUARY FROM THE VILLAGE OF AGATOVO, SEVLIEVO MUNICIPALITY.
AN ATTEMPT AT IDENTIFICATION 98

Nikifor Todorov

ARCHAEOLOGICAL RESEARCHES AT THE WESTERN FORTRESS WALL IN THE
NORTHERN SECTOR ON TRAPEZITSA 117

Nadezhda Boteva, Konstantin Totev

LEAD SIGN-EULOGIE FROM THE ST. PETER BASILICA IN ROME, FOUND IN THE
FORTRESS OF HOTALICH NEAR SEVLIEVO 127

Tsonia Drazheva, *Milen Nikolov*

THE MEDIEVAL FORTRESS OF RUSOKASTRO: STUDIES, RESULTS,
PERSPECTIVES 136

Nikolay Markov

AGAIN ABOUT THE SILVER CUP FROM THE END OF THE 14TH – FIRST HALF
OF THE 15TH CENTURY IN THE COLLECTION OF THE NATIONAL MUSEUM
OF HISTORY 148

NUMISMATICS, SPHRAGISTICS, EPIGRAPHICS AND METROLOGY

Vladimir Penchev

COLLECTIVE HOARD OF SILVER COINS (HEMIHECTES) OF THE THRACIAN
DYNAST SARATOK FROM DOLNOSLAV, MUNICIPALITY OF ASENOVGRAD 156

Vladimir Penchev

COPPER COIN OF JUSTINIAN I, MINTED IN RAVENNA AND FOUND IN THE
ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS IN POMORIE 160

Rumen Ivanov, Rosen Ivanov

BYZANTINE MOLYBDOBULLAE FROM THE 11TH-12TH CENTURY, FOUND DURING
THE ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS IN PLOVDIV 162

Nikolay Markov

GRAFFITI WITH CYRILIAN LETTERS ON A PERPERA FROM THE 13TH CENTURY 166

Vladimir Penchev

THALER COINS OF THE HABSBERG EMPERORS AND THEIR DIVISIONS (SECOND
HALF OF THE 18TH – FIRST HALF OF THE 19TH CENTURY) FROM THE NUMISMATIC
COLLECTION OF NMH, SOFIA 174

Ivan Hristov

METROLOGICAL ITEMS FROM THE HARBOUR ZONE OF THE EARLY BYZANTINE
FORTRESS OF HRISOSOTIRA NEAR THE TOWN OF CHERNOMORETS 229

Svetlana Gancheva

A MILEARIUM OF EMPEROR TRAIANUS DECIUS (249–251 BC) FROM DUROSTORUM . 242

ART STUDIES

Lora Nenkovska, Tsveta Evlogieva-Katsarova

NEW ICONS IN THE CHRISTIAN ART COLLECTION 248

HISTORY

Nikolay Markov

BULGARO-HUNGARIAN "FRAGMENTS" 255

Tsveta Raychevska

NOTES ON THE MEDIEVAL FORTRESS OF HOLAVNIK 281

Nikolay Markov

HOW THE BALKAN PEOPLE GOT ACQUAINTED WITH THE SUGAR. BRIEF
HISTORICAL NOTES 292

Mihail Simov

RUSSIAN OFFICERS WITH INTELLIGENCE MISSIONS IN THE BALKANS IN THE
YEARS BEFORE THE RUSSIAN-TURKISH LIBERATION WAR 305

Valentina Zadgorska

110 YEARS SINCE THE PROCLAMATION OF BULGARIA'S INDEPENDENCE 316

Nikolay Kochankov
CROATIAN-GERMAN RELATIONS AND BULGARIAN DIPLOMACY (1941–1944) 323

REVIEWS

Deyan Rabovyanov
VENELIN BARAKOV. THE CITY IN THE SECOND BULGARIAN KINGDOM. E MERGENCE,
TYPOLOGY AND STRUCTURE. ABAGAR PUBLISHING HOUSE,
VELIKO TARNOVO, 2015. 424 P., 129 FIGURES AND 4 MAPS 333

Vitka Toshkova
NIKOLAY KOCHANKOV. BULGARIA AND SLOVAKIA (1938–1944): POLITICS AND
DIPLOMACY IN THE SOUTH EAST OF EUROPE.
Veliko Tarnovo, Faber Publishing House, 2017, 668 p. 358

Nina Vutova
NEW EDITIONS OF SPECIALISTS FROM THE DEPARTMENT OF ART STUDIES,
ETHNOGRAPHY AND INTERDISCIPLINARY STUDIES AT THE NATIONAL MUSEUM
OF HISTORY PRESENTING MUSEUM COLLECTIONS 362

Eli Gutseva, Ralitsa Katsova
TWO TEMPORARY ETHNOGRAPHIC EXHIBITIONS IN THE NATIONAL MUSEUM
OF HISTORY 369

Dimitar Vasilev, Ralitsa Katsova
NEWLY ACQUIRED OBJECTS IN THE "RURAL LIFESTYLE" COLLECTION
AND THE SUBSEQUENT EXHIBITION OF ENGRAVED COPPER VESSELS 376